Prima instanță: Judecătoria Hîncești, sediul Central, judecător Natalia Berbec

Dosarul nr. 2ac-153/24
(2-23003688-02-2ac-04032024)

D E C I Z I E

29 octombrie 2024 mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

Instanța compusă din:
Președintele completului Ruxanda Pulbere
Judecători Dorin Dulghieru și Andrei Cașcaval

Grefier Daniela Cucerenco

Examinând în ședința de judecată publică cererea de apel declarată de Primăria Costești, r-nul Ialoveni,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de S.A. „MOLDTELECOM" împotriva Primăriei Costești, r-nul Ialoveni, S.R.L. „LITARCOM" cu privire la repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva hotărârii Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 4 decembrie 2023, prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de S.A. „MOLDTELECOM" împotriva Primăriei Costești, r-nul Ialoveni, S.R.L. „LITARCOM" cu privire la repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor de judecată,-

a c o n s t a t a t:

Argumentele reclamantului:

1. S.A. „MOLDTELECOM" a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei Costești, r-nul Ialoveni, S.R.L. „LITARCOM" cu privire la repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor de judecată.
2. În motivarea acțiunii a indicat că 6 aprilie 2021, în timpul efectuării lucrărilor de construcţie a sistemului de canalizare în s. Costeşti, r-nul Ialoveni au fost deteriorate o gură de canalizaţie telefonică şi un cablu de comunicaţii electronice de tip *****, ce aparţin S.A. „MOLDTELECOM". În scopul restabilirii funcționalității gurii de canalizare telefonică şi cablurilor de comunicaţii electronice menționate, S.A. „MOLDTELECOM" a fost nevoită să suporte cheltuieli materiale în sumă totală de 10 581,12 lei.
3. La notificarea prealabilă expediată către Primăria s. Costeşti, r-nul Ialoveni, S.A. „MOLDTELECOM" a recepționat prin e-mail copia contractului de Antrepriză nr.10 din 8 august 2013 cu prelungirea termenului de valabilitate pînă la 31 decembrie 2022, încheiat între Primăria s. Costeşti şi S.R.L. „LITARCOM".

4. Fiind notificat prealabil S.R.L. „LITARCOM”, a informat S.A. „MOLDTELECOM” că în perioada lunii aprilie 2021, nu a executat lucrări de construcţie a sistemului de canalizare în s. Costeşti r-nul Ialoveni, notificarea prealabilă este o eroare, fapt pentru care S.A. „MOLDTELECOM” urmează să facă legătură cu Primăria s. Costeşti, r-nul Ialoveni, pentru a constata persoana vinovată.
5. A menționat că în procesul verbal de cercetare la faţa locului din 6 aprilie 2021, întocmit de subofițerul superior de sector al Sectorului de poliţie Costeşti, IP Ialoveni, se menționează că la faţa locului se observă un şanţ cu o adîncime de l,5m, iar la fundul şanţului se observă cablu de comunicaţii electronice deteriorat, alături o fântână instalată de Primăria s. Costeşti, r-nul Ialoveni, conform planului de construcţie a canalizaţiei.
6. Totodată, Agenţia Naţională pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei, prin scrisoarea nr.03-DCAJ/806 din 1 iulie 2021 a informat S.A. „MOLDTELECOM” că este în imposibilitate de a întocmi un proces verbal cu privire la contravenţie, deoarece la 22 iunie 2021 Primăria s. Costeşti le-a comunicat că nu a executat lucrări de construcţie a canalizării în s. Costeşti,r-nul Ialoveni în perioada indicată.
7. Astfel, în situaţia în care explicațiile Primăriei s. Costeşti, r-nul Ialoveni şi S.R.L. „LITARCOM” se contrazic, ambii refuzând să recunoască cine se face vinovat, urmează ca aceştia să poarte răspundere solidară pentru prejudiciul adus S.A. „MOLDTELECOM” în sumă de 10581,12 lei.
8. A mai indicat că pentru a fi angajată răspunderea unei persoane este necesar ca între fapta ilicită şi prejudiciu să existe un raport de cauzalitate, în sensul că acea faptă a provocat acel prejudiciu. La cazul dat, raportul de cauzalitate între fapta ilicită comisă de pîrîţi şi prejudiciul cauzat constă în inacţiunile pîrîţilor de a se conforma prevederilor nomelor Legii privind autorizarea executării lucrărilor de construcţie nr. 163/09.07.2010, precum şi Regulilor privind protecţia reţelelor de comunicaţii electronice şi executarea lucrărilor în zonele de protecţie şi pe traseele liniilor de comunicaţii electronice”, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 284/13.04.09.
9. Aşadar, conform art.12 din Legea privind autorizarea executării lucrărilor de construcţie nr. 63/09.07.2010, autorizaţia de construire se emite în baza unei cereri către administraţia publică locală, la care se anexează: certificatul de urbanism pentru proiectare; extrasul din documentaţia de proiect (plan de situaţie, plan rasare), proiect de organizare a executării lucrărilor de construcţie; avizele de verificare a documentaţiei de proiect (compartimentele: plan general, arhitectură, rezistenţă) sau raportul unic de verificare a documentaţiei de proiect; buletin de identitate (pentru persoană fizică) sau certificatul de înregistrare (pentru persoană juridică).
10. Din conţinutul Actului nr.110 D din 6 aprilie 2021 privind deteriorarea cablului de comunicaţii electronice rezultă că careva documentaţie de proiect sau alte acte necesare pentru executarea lucrărilor în zona incidentului lipsește.
11. La fel, în conformitate cu alin. (6) al art.17 din Legea comunicaţiilor electronice nr.241/15.11.2007 „în vederea asigurării integrităţii liniilor de cablu, comunicaţii elecronice şi stabilrii relaţiilor între furnizorii de reţele de comunicaţii electronice cu persoane juridice şi fizice din R. Moldova au fost aprobate, prin Hotărîrea Guvernului nr.284/13.04.2009, Regulile privind protecţia reţelelor de comunicaţii electronice şi executarea lucrărilor în zonele de protecţie şi pe traseele liniilor de comunicaţii

electronice ”. În contextul prevederilor pct.17,18 ale Hotărârii de Guvern prenotate „Pentru executarea tuturor tipurilor de lucrări ce implică lucrări de terasament în zona de protecţie a reţelelor de comunicaţii electronice cu excepţia aratului la o adîncime nu mai mare de 0,3 m) pe terenul ce aparţine persoanei fizice sau juridice, beneficiarul (antreprenorul) trebuie să obţină acceptul în scris al furnizorului în gestiunea căruia se află reţeaua de comunicaţii electronice”.

12. A indicat că confirmarea în scris trebuie să fie obţinută, de asemenea, pentru executarea lucrărilor de construcţie, reparaţie şi a altor lucrări ce se îndeplinesc în zonele de protecţie fără proiecte şi la îndeplinirea cărora pot fi deteriorate reţelele de comunicaţii electronice (săparea gropilor, amenajarea coborîrilor temporare de pe drumuri, deplasarea sub fire a încărcăturilor, gabaritele cărora sînt egale sau depăşesc înălţimea elementelor de suport ale liniilor aeriene de comunicaţii electronice ş.a.). Beneficiarul (constructorul) care execută lucrări în zona de protecţie a reţelelor de comunicaţii electronice, cu cel puţin trei zile lucrătoare pînă la începutul lucrărilor (cu excepţia cazurilor de forţă majoră), sa obligat să cheme reprezentantul furnizorului, în jurisdicţia căruia se află reţeaua de comunicaţii electrinice, pentru stabilirea, în baza documentaţiei tehnice şi prin puţuri de control, a poziţionării precise a cablurilor şi altor construcţii subterane ale reţelelor de comunicaţii electronice (punctelor subterane de amplificare şi generare, a canalizării cu căminele de vizitare, construcţiilor metalice subterane ale prizelor de pămînt) şi determinarea adîncimii lor de pozare.
13. A invocat prevederile pct.22 al Regulilor „privind protecţia reţelelor de comunicaţii electronice şi executarea lucrărilor în zonele de protecţie şi pe traseele liniilor de comunicaţii electronice” aprobate prin Hotărîrea Guvernului RM nr.284/13.04.2009, executanţii lucrărilor (maiştri, brigadieri, maşinişti ai maşinilor de terasament, de bătut piloni, de forare şi ai altor mecanisme şi maşini de construcţie), pînă a începe lucrările în zonele de protecţie a reţelelor de comunicaţii electronice, trebuie să ia cunoştinţă de amplasarea instalaţiilor şi traseelor cablurilor subterane ale reţelelor de comunicaţii electronice, de marcarea lor pe teren şi să fie instruiți de către reprezentantul furnizorului privind modalitatea de îndeplinire a lucrărilor de terasament, în mod manual sau mecanizat, pentru a le asigura integritatea şi pct.46 din actul normativ prenotat, care stipulează că persoanele fizice şi juridice, în limitele zonelor de protecție, fără acordul în scris şi prezenţa reprezentantului furnizorului, li se interzice: a) să execute orice lucrări fie construcţie, montare, nivelare a terenului cu maşini pentru terasamente şi lucrări de terasament (cu excepţia aratului la o adâncime de până la 0,3 m).
14. A subliniat că până la începerea lucrărilor de terasament planificate în zona incidentului, persoanele responsabile ale Primăriei s. Costeşti r-nul Ialoveni, S.R.L. „LITARCOM” (maistrul, dirigintele de şantier, maşinistul) urma să ia cunoştinţă de amplasarea instalaţiilor şi traseelor cablurilor subterane ale reţelelor de comunicaţii electronice, de marcarea lor pe teren şi să fie instruiţi de către reprezentantul furnizorului privind modalitatea de îndeplinire a lucrărilor de terasament, în mod manual sau mecanizat, pentru a le asigura integritatea, însă nu au făcut. Faptul că lucrărilor de terasament se efectuau în zona de protecţie a reţelelor de comunicaţii electronice rezultă din conţinutul Actului privind deteriorarea cablului de comunicaţii electronice din 6 aprilie 2021, în care se menţionează că la o distanţă de 30 (treizeci) metri de la locul incidentului se afla un indicator ce avertiza despre existența cablului de comunicaţii electronice. Existenţa

indicatorului preaviza persoanele despre existenţa reţelelor de comunicaţii electronice în zona de aflare a indicatorului, urma să ducă la stoparea efectuării lucrărilor de terasament mecanizate în zona indicatorului.

15. În temeiul celor expuse, S.A. „MOLDTELECOM" a solicitat încasarea în mod solidar din contul Primăriei sat. Costești r-nul Ialoveni și S.R.L. „LITARCOM" prejudiciului material în sumă de 10 581,12 lei și taxei de stat în sumă de 317,43 lei.

Poziția instanței de fond:

16. Prin hotărârea Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 4 decembrie 2023 s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de S.A. „MOLDTELECOM" împotriva Primăriei Costești, r-nul Ialoveni, S.R.L. „LITARCOM" cu privire la repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor de judecată, s-a încasat de la Primăria Costești, r-nul Ialoveni în beneficiul S.A. „MOLDTELECOM" suma de 10.581, 12 (zece mii cinci sute optzeci și unu, 12) lei cu titlu de prejudiciu material, precum și suma de 317, 43 (trei sute șaptesprezece, 43) lei pentru taxa de stat achitată de reclamant la depunerea cererii de chemare în judecată, în rest acțiunea s-a respins.
17. Pentru a hotărî astfel, prim instanță a constatat că S.A. „MOLDTELECOM" nu a prezentat probe care să confirme cauzarea prejudiciului material de S.R.L. „LITARCOM", adică că acesta ar fi executat lucrări de săpare pe teritoriul sat. Costești, iar reprezentantul pîrîtului, Primăria s. Costești r-nul Ialoveni nu a prezentat probe care ar confirma faptul că prejudiciul a fost cauzat ca urmare a acțiunilor/inacțiunilor ilicite ale S.R.L. „LITARCOM". Mai mult, deși din actul nr. 110D întocmit la 6 aprilie 2021 în urma deteriorării cablului de comunicații electronice, urmează că Primarul, nefiind de acord, a refuzat semnarea acestuia, însă nu l-a contestat.

Solicitarea apelantului:

18. Nefiind de acord cu hotărârea Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 4 decembrie 2023, Primăria Costești, r-nul Ialoveni a declarat apel împotriva hotărârii instanței de fond, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii, cu adoptarea unei noi hotărâri de respingere integrală a cererii de chemare în judecată înaintată de S.A. „MOLDTELECOM" cu privire la repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor de judecată.

Argumentele părților:

19. În susținerea apelului, Primăria Costești, r-nul Ialoveni a criticat constatarea S.A. "MOLDTELECOM" S.A. că prejudiciul a fost cauzat de Primăria Costești, r-nul Ialoveni, mai mult că Agenţia Naţională pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei a pornit proces contravențional pe faptele descrise, însă din cauza că nu a putut fi constatată vinovăția primăriei, procesul contravențional a fost încetat.
20. Respectiv, în situația în care nu a fost constatată vinovăția Primăriei, aceasta nu poate fi impusă să repare prejudiciul, or, nu l-a cauzat.
21. Totodată, a criticat concluzia instanței cu privire la faptul că Primăria s. Costești r-nul Ialoveni urma să prezinte probe care să confirme că prejudiciul a fost cauzat ca urmare a

acțiunilor/inacțiunilor ilicite ale S.R.L. „LITARCOM”, subliniind că sarcina probațiunii aparține S.A. ”MOLDTELECOM” S.A.

22. Prin referința prezentată, reprezentantul S.A. ”MOLDTELECOM” S.A. a solicitat respingerea apelului și menținerea hotărârii primei instanțe, motivând că Primarul, în virtutea împuternicirilor sale, nu putea să nu cunoască cine a efectuat lucrările de canalizare în comuna sa.
23. Totodată, a accentuat că termenul contractului de antrepriză la care a făcut referire Primăria Costești, r-nul Ialoveni a fost prelungit după faptele descrise, la 13 decembrie 2021, precum și că Agenţia Naţională pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei nu a pornit proces contravențional pe faptul dat.
24. Astfel, a concluzionat că, în măsura în care serviciul de canalizare se află în administrarea autorității publice locale, iar asemenea lucrări se efectuează în baza documentației de proiect elaborate în baza certificatului de urbanism elaborat și eliberat de autoritatea publică locală, responsabilă de prejudicierea S.A. ”MOLDTELECOM” S.A. este Primăria Costești, r-nul Ialoveni.
25. În ședința instanței de apel apelanta Primăria Costești, r-nul Ialoveni, fiind legal citată despre locul, data și ora acesteia, nu s-a prezentat, solicitând prin cererea din 10 iunie 2024 examinarea apelului în lipsa sa. Instanța de apel, în temeiul art. 379 alin. (2) Cod de procedură civilă, a dispus examinarea apelului în lipsa apelantei.
26. În ședința instanței de apel reprezentantul intimatului ”MOLDTELECOM” S.A. a solicitat respingerea apelului și menținerea hotărârii primei instanțe.
27. În ședința instanței de apel reprezentantul intimatului S.R.L. „LITARCOM”, la fel a solicitat respingerea apelului și menținerea hotărârii primei instanțe.

Aprecierea instanței de apel:

28. Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, Colegiul consideră apelul declarat drept întemeiat și care urmează a fi admis, din următoarele motive.
29. În conformitate cu art. 373 Cod de procedură civilă *”instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunţă în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanţă. Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situaţie mai dificilă decît aceea din hotărîrea atacată cu apel, cu excepţia cazurilor cînd consimte şi cînd hotărîrea este atacată şi de alţi participanţi la proces”.*
30. Potrivit art. 385 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă ”*instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul şi să modifice hotărârea primei instanțe”.*
31. În acord cu art. 386 alin.(1) Cod de procedură civilă *”hotărîrea primei instanţe se casează sau se modifică de instanţa de apel dacă: a) circumstanţele importante pentru*

soluţionarea cauzei nu au fost constatate şi elucidate pe deplin; b) circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei, pe care prima instanţă le consideră constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice şi suficiente; c) concluziile primei instanţe, expuse în hotărîre, sînt în contradicţie cu circumstanţele cauzei; d) normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat".

32. Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.
33. Colegiul Civil reține că instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însuşirea motivelor instanței inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 § 43).
34. Potrivit recomandărilor avizului nr.11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenţia Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătoreşti, o motivaţie şi o analiză clară sunt cerinţele fundamentale ale hotărârilor judecătoreşti şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil.
35. Totodată, Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al apelantului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea Gard Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag.26, Moreira Fereira vs Portugalia (nr.2) (Marea Cameră), 11 iulie 2017, parag.84,98).
36. În conformitate cu prevederile art.118 alin. (1) Cod de procedură civilă "*fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale*", iar conform art. 130 Cod de procedură civilă "*instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblu şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanţa judecătorească o forţă probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanţă privitor la pertinenţa, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă şi suficienţa pentru soluţionarea cauzei*".
37. Colegiul civil reține că din înscrisurile administrate la materialele cauzei rezultă cu certitudine că la 6 aprilie 2021 reprezentantul S.A. "MOLDTELECOM" S.A. a depistat în satul *****deteriorate o fântână și două cabluri de telecomunicații, fapt despre care a anunțat organele de poliție.
38. Potrivit procesului-verbal de cercetare la fața locului întocmit la aceiași dată, s-a observat un şanţ cu o adîncime de l,5m, iar la fundul şanţului – cablu de comunicaţii electronice deteriorat, doi piloni de beton armat întăriți în pământ cu o adâncime de 6 metri de la sol și o fântână instalată de Primăria s. Costești în urma planului de construcție a canalizației, fără urme vizibile de deteriorare.
39. Tot la 6 aprilie 2021 a fost întocmit Actul nr.110D privind deteriorarea cablului de comunicații, potrivit constatărilor căruia, în apropierea CTA-51 Costești au fost

deteriorate un cablu de tip TPP100x2x0,4 și două guri de canal, de la fântâna de vizitare a comunicațiilor electronice, din vina ”din spuse S.R.L. „LITARCOM””, cu mecanismul ”presupus excavator, dar nu se află la fața locului”, în cadrul lucrărilor de reconstrucție a canalizației sătești.

40. Actul menționat a fost semnat numai de reprezentantul S.A. ”MOLDTELECOM” S.A., Primarul refuzând să-l semneze.
41. La 15 aprilie 2021 organul de poliție a remis materialul înregistrat Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei, care, la rândul său, în rezultatul examinării materialelor a constatat că Actul întocmit nu identifică făptuitorul, respectiv este în imposibilitatea de a încheia un proces verbal cu privire la contravenție.
42. Totodată, din suportul probatoriu urmează Contractul de antrepriză nr. 10 din 8 august 2013, încheiat între Primăria Costești, r-nul Ialoveni, în calitate de beneficiar, și S.R.L. „LITARCOM”, în calitate de antreprenor, obiectul căruia constituie executarea lucrărilor pentru asigurarea cu sistemul de canalizare și epurare a apelor uzate din s. Costești, raionul Ialoveni.
43. Potrivit prevederilor contractului, a fost prevăzută valabilitatea acestuia până la finalizarea lucrărilor și efectuarea plăților integrale, dar până la 8 august 2016, însă prin acordul adițional nr. 7, semnat de părți la 13 decembrie 2021, din motivul insuficienței de mijloace financiare alocate pentru anul 2021, a fost prelungit termenul de valabilitate a contractului până la 31 decembrie 2022.
44. Potrivit calculului anexat la materialele dosarului aprobat de șeful Serviciu și Securitate S.A. ”MOLDTELECOM” S.A. din 13 aprilie 2021, cheltuielile cu privire la lichidarea deranjamentului pe mijloc fix, canalizare telefonică sat. *****r-nul *****constituie suma totală de 10581.12 lei, compusă din cheltuieli de salarizare 1 366,31 lei, contribuțiile asigurării medicale 307,42 lei, cheltuieli materiale în mărime de 6055,93 lei, cheltuieli de transport în mărime de 1087,94 lei și TVA în mărime de 1763,52 lei.
45. Așadar, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate prin prisma argumentelor invocate în apel și, raportându-le la suportul probatoriu, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău constată că prima instanţa, deși a determinat corect raportul juridic dedus judecății, nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru justa soluționare a cauzei, hotărârea urmând a fi modificată.
46. În susținerea acestei opinii Colegiul reține că potrivit art. 19 alin. (1) și (2) Cod civil *”în condiţiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial şi nepatrimonial cauzat astfel. Se consider prejudiciu patrimonial cheltuielile pe care persoana lezată le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat, distrugerea sau deteriorarea bunurilor sale (daună reală), precum şi profitul ratat ca urmare a încălcării dreptului sau interesului recunoscut de lege(profit ratat)”.*
47. Potrivit art. 776 Cod civil *”obligaţiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) şi din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condiţiile legii”,* iar, potrivit art. 858 alin. (1) Cod civil *”temeiul executării rezidă în existenţa unei obligaţii”.*

48. Conform art. 1998 alin. (1) Cod civil *”cel care acţionează faţă de altul în mod ilicit, cu vinovăţie este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, şi prejudiciul moral cauzat prin acţiune sau omisiune”.*
49. În acord cu art. 2013 alin. (1), (2), (5) Cod civil*”persoanele a căror activitate este legată de un izvor de pericol sporit pentru lumea înconjurătoare (exploatarea vehiculelor, a instalaţiilor, mecanismelor, folosirea energiei electrice, a substanţelor explozibile, efectuarea lucrărilor de construcţii etc.) au obligaţia să repare prejudiciul cauzat de izvorul de pericol sporit dacă nu demonstrează că prejudiciul se datorează unui eveniment prevăzut la art. 2012 (cu excepţia cazurilor în care prejudiciul a survenit ca urmare a exploatării navelor aeriene) sau din intenţia persoanei vătămate. Obligaţia de reparare a prejudiciului revine persoanei are posedă izvorul de pericol sporit în baza dreptului de proprietate ori în alt temei legal sau persoanei care şi-a asumat paza izvorului de pericol sporit. Prejudiciul cauzat posesorilor izvoarelor de pericol sporit ca rezultat al interacţiunii acestora se repară potrivit dispoziţiilor art. 1998”.*
50. Potrivit art. 2022 alin. (1) Cod civil *”se consideră că persoana a cauzat prejudicial dacă el constituie consecinţa faptei acelei persoane ori consecinţa izvorului de pericol pentru care acea persoană răspunde conform legii”.*
51. Conform art. 2025 alin. (1) Cod civil *”repararea prejudiciului se face în natură, prin restabilirea situaţiei anterioare (transmiterea unui bun de acelaşi gen şi de aceeaşi calitate, repararea bunului deteriorat etc.), iar dacă aceasta nu este cu putinţă ori dacă persoana vătămată nu este interesată de repararea în natură, prin plata echivalentului bănesc (despăgubire), stabilit prin acordul părţilor sau, în lipsa unui asemenea acord, prin hotărîre judecătorească”.*
52. Totodată, potrivit art. 29 alin.(1) lit.g) și i) Legii privind administraţia publică locală nr. 436/28.12.2006 ” Pornind de la domeniile de activitate ale autorităţilor administraţiei publice locale de nivelul întîi, stabilite la art.4 alin.(1) din Legea privind descentralizarea administrativă, primarul exercită în teritoriul administrat următoarele atribuţii de bază: răspunde de inventarierea şi administrarea bunurilor domeniului public şi celui privat ale satului (comunei), oraşului (municipiului), în limitele competenţei sale; propune consiliului local schema de organizare şi condiţiile de prestare a serviciilor publice de gospodărie comunală, ia măsuri pentru buna funcţionare a serviciilor respective de gospodărie comunală”.
53. De asemenea, prin Hotărârea Guvernului nr. 284 din 13 aprilie 2009 au fost aprobate Regulile privind protecţia reţelelor de comunicaţii electronice şi efectuarea lucrărilor în zonele de protecţie şi pe traseele liniilor de comunicaţii electronice, care la pct. 36 stabilește că condiţiile de executare a lucrărilor de reparaţie şi restabilire a reţelelor de comunicaţii electronice, ce necesită demontarea îmbrăcămintei rutiere şi săparea solului, trebuie coordonate în prealabil cu autorităţile de resort în domeniul traficului rutier, iar în intravilan – cu autorităţile administraţiei publice locale. Înştiinţarea despre condiţiile de executare a lucrărilor trebuie să fie transmisă întreprinderii în deservirea căreia se află reţeaua de comunicaţii electronice nu mai tîrziu de trei zile lucrătoare din ziua primirii avizului scris privind necesitatea îndeplinirii lucrărilor. În cazul în care lipseşte posibilitatea de a organiza legături de ocolire a reţelei de comunicaţii electronice defectate, lucrările de demontare a pavajului rutier şi săpare a solului se îndeplinesc fără coordonare prealabilă, însă cu invitarea obligatorie la locul executării lucrărilor a

reprezentantului autorităţii de resort în domeniul traficului rutier sau al autorităţii administraţiei publice locale.

54. În conformitate cu pct. 49, 50 şi 51 din Hotărârea Guvernului nr. 284 din 13 aprilie 2009 *” În cazul încălcării de către persoanele juridice şi fizice a prezentelor Reguli, ce au provocat, drept consecinţă, deteriorarea reţelelor de comunicaţii electronice, reprezentantul furnizorului în gestiunea căruia se află reţeaua deteriorată efectuează o investigaţie de serviciu şi perfectează în prezenţa reprezentantului întreprinderii sau a persoanei fizice din cauza căreia a fost deteriorată reţeaua de comunicaţii electronice un proces-verbal despre cauzele incidentului. În procesul-verbal se indică denumirea întreprinderii, funcţia şi numele persoanei vinovate sau numele şi domiciliul persoanei fizice (vinovate de deteriorare), caracterul, locul şi timpul incidentului. În cazul refuzului persoanei culpabile să semneze procesul-verbal vizînd fapta prejudiciabilă, acesta va fi semnat de către reprezentantul autorităţii administraţiei publice locale. Paguba materială cauzată întreprinderii, în gestiunea căreia se află reţeaua de comunicaţii electronice, în urma ruperii sau deteriorării acesteia, se calculează reieşind din cheltuielile directe de restabilire a reţelei şi veniturile tarifare ratate de către această întreprindere în urma întreruperii legăturii. Paguba materială se rambursează de către persoana vinovată în mod benevol, iar în caz de dezacord – prin instanţa judiciară”.*
55. Raportând prevederile normelor citate supra la circumstanţele stabilite, Colegiul civil constată temeinicia concluziei instanţei de fond cu privire la obligaţia Primăriei Costești, r-nul Ialoveni de a compensa S.A. ”MOLDTELECOM” prejudicial material, fiind întrunite condiţiile determinative ale răspunderii delictuale civile.
56. La caz, într-adevăr, în aprilie 2021 nu a fost identificat mecanismul presupus (excavator) pentru a reține o faptă ilicită directă, ce ar consta în executarea de lucrări de către Primărie sau contractorul său S.R.L. „LITARCOM”, însă cu certitudine s-au produs intervenții neautorizate și nesupravegheate în perimetrul localității *****, zona afectată făcând parte a domeniului public.
57. Astfel, fapta ilicită constă în executarea lucrărilor fără a asigura protejarea și neafectarea infrastructurii de comunicații electronice aflată în zonă (omisiune culpabilă). Lucrările respective au fost desfășurate în cadrul unei gestiuni defectuoase de Primăria s. Costești a domeniului public, ceea ce implică responsabilitatea acesteia de a preveni deteriorarea rețelelor existente și de a coordona lucrările cu operatorii de rețele, conform obligațiilor legale și principiului bunei-credințe.
58. Prejudiciul este cert, actual și cuantificabil. Potrivit calculului efectuat de S.A. „MOLDTELECOM” la 13 aprilie 2021, prejudiciul total se ridică la suma de 10581,12 lei.
59. Legătura de cauzalitate dintre fapta ilicită și prejudiciu rezultă din atribuțiile exclusive a Primăriei asupra domeniului public. Actul nr. 110D menționează expres deteriorarea produsă în cadrul lucrărilor de canalizare și deși făptuitorul direct nu a fost identificat în mod individualizat, răspunderea revine autorității care a inițiat și coordonat lucrările. Așadar, prejudiciul este consecința directă și previzibilă a lucrărilor necorespunzătoare desfășurate sub egida autorității publice locale, care putea preveni incidentul prin măsuri minime de supraveghere sau control.

60. Vinovăția constă în neglijența autorității publice de a preveni afectarea infrastructurii existente. Aceasta nu a coordonat lucrările cu operatorul rețelei de comunicații, nu a indicat un traseu care să evite infrastructura subterană, nu a asigurat supravegherea tehnică sau aplicarea unor măsuri de protecție. Faptul că Primarul a refuzat să semneze actul constatator al prejudiciului indică, de asemenea, o lipsă de transparență și o intenție de eschivare de la asumarea responsabilității. Chiar și în absența unei vinovății intenționate, răspunderea civilă delictuală operează și în caz de neglijență, ceea ce este incident în prezenta cauză.
61. Colegiul civil apreciază critic poziția apelantei bazată pe existența contractului de antrepriză, or, existența acestuia nu exonerează autoritatea publică locală de răspundere față de terțul S.A. „MOLDTELECOM", care nu este parte în contractul de antrepriză, iar răspunderea civilă delictuală funcționează independent de relațiile contractuale dintre Primărie și antreprenor.
62. Mai mult, beneficiarului lucrărilor publice î se incumbă o obligație pozitivă de diligență pentru prevenirea riscurilor tehnice și prejudiciilor față de terți. Autoritatea contractantă răspunde pentru lipsa de control, neglijență sau omisiune de a impune măsuri de protecție.
63. De altfel, prelungirea valabilității contractului până în 2022 exclusiv pentru achitarea datoriilor financiare confirmă că lucrările cauzatoare de prejudiciu au fost desfășurate sub autoritatea Primăriei.
64. Totodată, Colegiul civil menționează că apelanta eronat interpretează că în lipsa unui proces contravențional în cadrul căreia să fi fost constatată vinovăția Primăriei, nu poate fi impusă să repare prejudiciul, or, procesul-verbal este un act probator în procedura contravențională, cu valoare formală pentru aplicarea unei sancțiuni, el nu condiționează existența sau exercitarea dreptului la acțiune civilă, instanța civilă fiind liberă să administreze și să aprecieze propriul material probator.
65. Prin urmare, faptul că Agenţia Naţională pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei nu a întocmit proces-verbal nu împiedică sub nicio formă instanța civilă să constate o faptă ilicită civilă și să oblige la despăgubiri.
66. În același timp, cu privire la mărimea prejudiciului material, Colegiul civil, în dezacord cu poziția instanței de fond, menționează că în temeiul pct. 50 al Hotărârii Guvernului nr. 284 din 13 aprilie 2009, este întemeiată încasarea prejudiciului material numai în limita sumei de 8572(opt mii cinci sute șaptezeci și doi),64 lei, compusă din cheltuielile pentru materiale și pentru transport, precum și TVA 20% din această sumă, or, aceasta sumă constituie prejudiciul real şi direct al pagubei cauzate şi constituie cheltuielile efective suportate de S.A. "MOLDTELECOM" la restabilirea rețelei.
67. Instanţa de apel consideră lipsită de temeinicie solicitarea S.A. "MOLDTELECOM" cu privire la încasarea de la Primăria Costești, r-nul Ialoveni a salariului și a contribuţiilor sociale şi medicale obligatorii.
68. În acest sens, sunt incidente prevederile art. 10 alin. (2) lit. o) Codul muncii, conform căruia *"angajatorul este obligat să efectueze asigurarea socială şi medicală obligatorie a salariaţilor în modul prevăzut de legislaţia în vigoare"*.
69. La fel, potrivit art. 45 Codul muncii *" contractul individual de muncă este înţelegerea dintre salariat şi angajator, prin care salariatul se obligă să presteze o muncă într-o anumită specialitate, calificare sau funcţie, să respecte regulamentul intern al unităţii,*

iar angajatorul se obligă să-i asigure condiţiile de muncă prevăzute de prezentul cod, de alte acte normative ce conţin norme ale dreptului muncii, de contractul colectiv de muncă, precum şi să achite la timp şi integral salariul".

70. În condiţiile art. 128 alin. (1) Codul muncii "*salariul reprezintă orice recompensă sau cîştig evaluat în bani, plătit salariatului de către angajator în temeiul contractului individual de muncă, pentru munca prestată sau care urmează a fi prestată".*
71. Prin urmare, Colegiul civil atestă că pretenţiile înaintate de apelantul S.A. "MOLDTELECOM" cu privire la recuperarea cheltuielilor de salarizare, contribuții nu se includ în noţiunea de prejudiciu, fiind sub egida Codul muncii şi, corespunzător, nu poate determina aprecierea acestora ca prejudiciu.
72. În această ordine de idei, Colegiul conchide că salariații S.A. "MOLDTELECOM" au prestat muncă pentru înlăturarea consecințelor deteriorărilor, conform unui contract individual de muncă, iar pentru munca prestată urmează să primească salariul la locul de bază, din care se fac diferite reţineri, inclusiv şi contribuții de asigurări sociale şi medicale.
73. În partea ce ţine de compensarea cheltuielilor de judecată, Colegiul civil menționează că în conformitate cu prevederile art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă „*instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească părţii care a avut câştig de cauză toate cheltuielile de judecată*. *Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă parţial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporţional părţii admise din pretenţii, iar pîrîtului – proporţional părţii respinse din pretenţiile reclamantului".*
74. Respectiv, ținând cont de faptul că Colegiul a constatat temeinicia acțiunii S.A. „MOLDTELECOM" doar parțial, acesteia urmează a-i fi compensate cheltuielile de judecată cu titlu de taxa de stat achitată la depunerea cererii de chemare în judecată doar în sumă de 270(două sute șaptezeci),00 lei.
75. În consecință, Colegiul civil consideră necesar de a admite apelul declarat de Primăria Costești, r-nul Ialoveni și a modifica hotărârea instanței de fond în partea cuantumului prejudiciului material și a taxei de stat încasate.
76. În conformitate cu prevederile art.385 lit. b), art.390 Cod de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

d e c i d e :

Se admite cererea de apel declarată de Primăria Costești, r-nul Ialoveni.

Se modifică hotărârea Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 4 decembrie 2023, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de S.A. „MOLDTELECOM" împotriva Primăriei Costești, r-nul Ialoveni, S.R.L. „LITARCOM" cu privire la repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor de judecată în partea cuantumului prejudiciului material și a taxei de stat încasate, în sensul micșorării cuantumului prejudiciului material până la suma de 8572(opt mii cinci sute șaptezeci și doi),64 lei și, respectiv, micșorării cuantumului taxei de stat până la suma de 270(două sute șaptezeci),00 lei, în rest hotărârea se menține fără modificări.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni din data comunicării deciziei integrale.

Președintele completului Ruxanda Pulbere

Judecători Dorin Dulghieru

Andrei Cașcaval